

STYL PICIA ALKOHOLU W OKRESIE OD DORASTANIA DO WCZESNEJ DOROSŁOŚCI Część II: socjodemograficzne korelaty zmian intensywności picia alkoholu na podstawie badań katamnesticznych¹

Ewa Stępień

Zakład Psychologii Klinicznej
Instytutu Psychiatrii i Neurologii w Warszawie

ALCOHOL DRINKING STYLE IN THE TRANSITION FROM ADOLESCENCE TO EARLY ADULTHOOD: (PART II) SOCIO-DEMOGRAPHIC CORRELATES OF CHANGES IN ALCOHOL DRINKING INTENSITY – A FOLLOW-UP STUDY

ABSTRACT – In the reported follow-up study four types of alcohol drinking style in the transition from adolescence to early adulthood were distinguished by means of a comparison of alcohol drinking intensity in adolescence (stage one) and in early adulthood (i.e. at follow-up, on measurement repeated after 8-9 years), while both the amount and direction of change in relation to the initial level were accounted for. The aim of the analyses presented in this part of the report was to describe the relationship between particular alcohol drinking styles and certain socio-demographic characteristics of the subjects in their adolescence and early adulthood.

Data analyzed were obtained from 185 respondents using the „You and Health” questionnaire for adolescents, and „You and Health 2” – for young adults.

Only some of the variables under study turned out to be significantly related to the respondents’ drinking style, namely – gender, type of secondary school attended in adolescence, paternal education level, and own education level attained at follow-up. On the other hand, such factors as

---

¹ Opracowanie powstało w ramach realizowanych w Zakładzie Psychologii Klinicznej IPiN badań statutowych (nr tematu 25) i grantu nr ALC-5 finansowanego ze środków PARPA.

maternal education level, place of residence (in adolescence and adulthood), marital status, and having children – were found to be associated in similar proportions with all the four drinking styles.

Key words: adolescence, early adulthood, alcohol drinking style, socio-demographic factors.

WSTĘP

Przedstawiane badania dotyczą identyfikacji wzorów rozwoju kontaktów z alkoholem na przestrzeni od dorastania do wczesnej dorosłości oraz pokazania ich socjodemograficznych i psychospołecznych korelatów na podstawie badań katamnesticznych. W pierwszej części (22) poświęconej charakterystyce zmian w intensywności picia alkoholu w badanym okresie życia pokazano, że wśród osób dwukrotnie badanych w odstępie 8-9 lat można wyodrębnić różne wzory zmian intensywności picia. Obecnie prezentowane wyniki dotyczą związku pomiędzy określonym stylem picia w okresie od dorastania do wczesnej dorosłości a niektórymi właściwościami badanych o charakterze socjodemograficznym.

Powszechnie przyjmuje się, że picie alkoholu jest zróżnicowane nie tylko ze względu na wiek (młodsze nastolatki piją mniej niż starsze) (8, 18, 23), czy też etap rozwojowy (młodzi dorośli piją więcej niż nastolatki) (3, 21), ale także ze względu na inne właściwości socjodemograficzne. Przede wszystkim doniesienia z badań wskazują, że płeć jest czynnikiem różnicującym intensywność picia praktycznie w każdej grupie wiekowej (15, 20 tzn. dziewczęta/kobiety piją mniej alkoholu niż chłopcy/mężczyźni. W badaniach nad młodzieżą, wskazuje się także, że obok płci typ szkoły ponadpodstawowej pozostaje w związku z intensywnością picia. Mianowicie, uczniowie szkół przygotowujących do zawodu (szczególnie technikum, szkoły zawodowe) piją znacznie więcej alkoholu w porównaniu do uczniów liceów ogólnokształcących (17, 18). Wśród tzw. czynników środowiskowych zazwyczaj podkreśla się znaczenie dla picia alkoholu przez młodzież właściwości jej środowiska rodzinnego (status społeczno-ekonomiczny rodziny, relacje z rodzicami, szczególnie zaś zjawiska patologiczne w rodzinie jak np. alkoholizm) (24), a także środowiska rówieśniczego (6, 9, 21). W późniejszym okresie życia czynniki różnicujące natężenie spożywania alkoholu (obok płci) to przede wszystkim już własny status społeczno-ekonomiczny (poziom wykształcenia, rodzaj pracy lub jej brak, itp.), wzorce picia w najbliższym otoczeniu np. w związkach partnerskich, lub w grupach towarzyskich, bądź powiązanych zadaniowo (miejscem pracy, nauki, itp.).

Warto jednak zauważyć, że czynniki te tworzą skomplikowaną sieć wzajemnych powiązań nie tylko w określonym etapie życia (np. w dorastaniu czy też w dorosłości), ale także najczęściej w perspektywie rozwojowej (14, 16) i w efekcie określenie ich znaczenia dla intensywności picia stwarza duże trudności, a wyniki badań w tym zakresie nie są jednoznaczne. Np. w badaniach podłużnych stwierdzono, że okresem krytycznym dla ograniczenia intensywnego picia wśród młodych dorosłych w wieku pomiędzy 20 a 30 r.ż. jest okres około roku przed zmianą stanu cywilnego i pierwszy rok małżeństwa (12), ale dane dotyczące picia alkoholu jako możliwego czynnika